

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการสถานศึกษา

Digital Leadership of School Administrators and Educational Management

จันจิรา ภูมาลา¹ และ สารโชน เป่าวงศากุล²

Janjira Pumala¹ and Saroch Pauwongsakul²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹kikjan54@gmail.com; ²sengcomm@kru.ac.th

Received September 13, 2025; Revised October 26, 2025; Accepted November 3, 2025

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) ที่ชัดเจน สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถปรับการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมแห่งความรู้ อีกทั้งผู้บริหารควรเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบดิจิทัล เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม และยึดหลักคุณธรรมและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Ethics) ภาวะผู้นำด้านดิจิทัลจึงมิใช่เพียงการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ แต่ยังเป็น การกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ เพื่อมุ่งสู่การยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้ก้าวทันยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารจัดการสถานศึกษา

Abstract

Digital leadership of school administrators is a crucial factor influencing the improvement of educational quality. Administrators need to possess a clear digital vision and be capable of utilizing information technology and digital innovations to effectively manage academic affairs, budget, personnel, and general administration. In addition, they should promote the development of digital competencies among teachers and educational personnel so that teaching and learning can be adapted to keep pace with changes in the knowledge-based society. Furthermore, administrators should act as

innovative leaders who foster a digital learning environment, encourage participation, and uphold digital ethics and responsibility. Therefore, digital leadership is not merely the use of technology as a tool; rather, it involves setting direction and driving systemic change in order to enhance the quality of educational institutions and enable them to sustainably keep up with the digital era.

Keywords: Digital Leadership, School Administrators, Educational Management

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อทุกด้านของสังคม โดยเฉพาะการศึกษา สถานศึกษาต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำด้านดิจิทัลสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ทางดิจิทัล ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไปได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร และกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง

ดังนั้น การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้งในด้านการพัฒนาบุคลากร การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน และการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี

ภาวะผู้นำดิจิทัล

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2560) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจใน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำในการส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาใช้บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

ชุตีรัตน์ กาญจนชัย (2562) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสังเกตได้จากพฤติกรรมความสามารถในการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามและทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความรู้ความสามารถในด้านดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในองค์กรให้การสนับสนุนบุคลากรในการนำดิจิทัลไปใช้ในการทำงานสนับสนุนทรัพยากรดิจิทัล และส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจในการทำงาน

มีการสื่อสารด้วยวิธีการดิจิทัล รวมไปถึงการเผยแพร่ข้อมูลระหว่างองค์การอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การได้อย่างเหมาะสม

พิชญ์พิมล สุนทรวงศ์ (2565) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง กระบวนการหรือความสามารถหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหาร โรงเรียนใช้อิทธิพลและอำนาจที่มีกระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ โดยผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการนำกระบวนการ ทางดิจิทัลมาใช้เหมาะสม

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรม ความสามารถ และกระบวนการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่แสดงออกถึงวิสัยทัศน์ ความรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานในองค์การให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผน ตัดสินใจ สื่อสาร จูงใจและสนับสนุนครู บุคลากร และผู้เรียน รวมถึงสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรและเผยแพร่ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม ดังนั้นภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และบริหารงานได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือของบุคลากร เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล

ความสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

สภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปของโลกในยุคดิจิทัล ภาวะผู้นำนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารงานต่างๆ และขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จยิ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Disruption) และเทคโนโลยีดิจิทัล ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นทำให้ผู้นำจะต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงโดยมีการปรับตัวและมีกระบวนการในการบริหารองค์การที่มีความสอดคล้องกันไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษาที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นภาวะผู้นำ ดิจิทัลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศและรวมถึงการ ติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำดิจิทัลยังมีความสำคัญอีกอย่างคือการผลักดันองค์การให้ประสบผลสำเร็จสู่เป้าหมายและผู้นำนั้นจะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนใหม่ๆ มีการบริหารจัดการมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หลากหลายนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการในด้านๆ โดยผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยมีการกำหนดกลยุทธ์นวัตกรรมหรือการกำหนดมาตรการเชิงรุกต่างๆ เพื่อเสริมจุดแข็งให้กับองค์การในการรับมือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมไปถึงการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงบุคลากรทุกระดับขององค์การที่มีความรู้ความเท่าทันในการเปลี่ยนแปลงแล ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นและเชื้ออำนาจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกสภาพแวดล้อมทั้งภายในและ

ภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในองค์กรและการปฏิบัติงานโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง รวมถึงผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่สามารถเปลี่ยนแปลงอย่างกระบวนกรและมีแนวทางทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้

องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

สุชญา โกมลวานิช และคณะ (2563) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำ ที่แสดงออกถึงการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย โดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสารกับนักเรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังเกตได้จากตัวบ่งชี้ดังนี้

- 1.1 การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล
- 1.2 การประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อดิจิทัล
- 1.3 การสร้างเครือข่ายผ่านสื่อดิจิทัล

2. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงการดำเนินงานในสถานศึกษา สามารถสร้างกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถเรียนรู้ ปรับตัว พัฒนาตนเองและสร้างนวัตกรรม สังเกตได้จากตัวบ่งชี้ดังนี้

- 2.1 การกำหนดนโยบายดิจิทัลร่วมกัน
- 2.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน
- 2.3 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ

3. การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงความสามารถในการค้นหาการประเมินการใช้การแบ่งปันและสร้างสรรค์สารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนการวัดประเมินผล สร้างนวัตกรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สังเกตได้จากตัวบ่งชี้ดังนี้

- 3.1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล
- 3.2 การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล
- 3.3 การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3.4 การแบ่งปันข้อมูลผ่านเทคโนโลยี
- 3.5 การสร้างสื่อดิจิทัลมาบูรณาการการเรียน

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำดิจิทัลไม่ได้หมายถึงเพียงการใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดรับนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ

ตัดสินใจอย่างมีข้อมูล (Data-driven Decision Making) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถพัฒนาองค์กรให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษา

ข้อที่ 1 การพัฒนาวิสัยทัศน์และทัศนคติด้านดิจิทัล

ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายและทิศทางของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เช่น การพัฒนาแผนกลยุทธ์ดิจิทัลของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าใจความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และมองเห็นเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ไม่ใช่อุปสรรค

ข้อที่ 2 การเสริมสร้างสมรรถนะและทักษะดิจิทัล (Digital Competency)

ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เช่น ระบบ LMS การประชุมออนไลน์ การจัดเก็บข้อมูลบนคลาวด์ และการใช้ AI เพื่อการตัดสินใจเชิงบริหาร นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้เข้าร่วมอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ข้อที่ 3 การสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล (Digital Culture)

ผู้นำควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีความกล้าที่จะเรียนรู้และทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ภายในโรงเรียน สร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันผ่านระบบออนไลน์ เช่น การใช้แพลตฟอร์มสำหรับการสื่อสาร การแบ่งปันความรู้ และการทำงานแบบทีมเสมือน (virtual teamwork) เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

ข้อที่ 4 การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ

ผู้บริหารควรนำข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์และตัดสินใจในการวางแผน เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผ่านระบบฐานข้อมูล การประเมินผลการดำเนินงานของครูผ่านระบบดิจิทัล และการติดตามความก้าวหน้าของโครงการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความถูกต้อง รวดเร็ว และตรวจสอบได้

ข้อที่ 5 การยึดหลักจริยธรรมและความปลอดภัยทางดิจิทัล

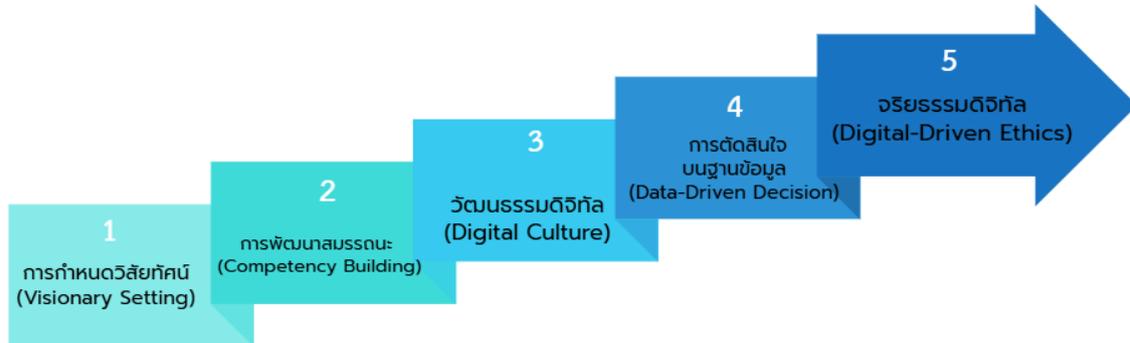
ภาวะผู้นำดิจิทัลต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ผู้บริหารควรส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และปลูกฝังจิตสำนึกในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในองค์กร

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้ทันสมัย พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม และสร้างคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันโลก

องค์ความรู้จากการศึกษา

กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลมี 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัล การเสริมสมรรถนะบุคลากร การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การตัดสินใจบนฐานข้อมูล และการยึดหลักจริยธรรม

ดิจิทัล ทั้งหมดนี้เชื่อมโยงกันเพื่อยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความพร้อมและความยั่งยืนในยุคดิจิทัล

1) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Visionary Setting) กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารต้องมองเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีและนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2) การพัฒนาสมรรถนะ (Competency Building) เสริมสร้างทักษะดิจิทัลให้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ผ่านการอบรม การพัฒนาวิชาชีพ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) วัฒนธรรมดิจิทัล (Digital Culture) สร้างบรรยากาศองค์กรที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และการเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และทำงานร่วมกันผ่านระบบดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์

4) การตัดสินใจบนฐานข้อมูล (Data-Driven Decision) นำข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวางแผนและตัดสินใจทางการบริหาร เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินผลการดำเนินงาน และการติดตามคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ

5) จริยธรรมดิจิทัล (Digital-Driven Ethics) ใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ ปลอดภัย และมีคุณธรรม รวมถึงการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมตามหลักจริยธรรมทางวิชาชีพ

สรุป

ภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อวางแผนบริหารจัดการ และสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและคุณธรรมในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาตนเองและบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัล ส่งเสริมการเรียนรู้

และนวัตกรรมภายในโรงเรียน เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ภาวะผู้นำด้านดิจิทัลจึงเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาที่มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และสามารถยืนหยัดอย่างมั่นคง

เอกสารอ้างอิง

- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชุตีรัตน์ กาญจนธนะชัย. (2562). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (คุษฏีนิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พิชญ์พิมล สุนทระวงศ์. (2565). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชญา โกมลวานิช, และคณะ. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. ใน *การประชุมวิชาการผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21* (หน้า 67-73). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.